

prof. dr hab. Mariusz Zieliński
Akademia Marynarki Wojennej

**DEDYKOWANE UCHODŹCOM
ORGANIZACJE HISTORYCZNIE
UKIERUNKOWANE NA POMOC LUDZIOM
W POTRZEBIE ORAZ ORGANIZACJE,
KTÓRYCH PODŁOŻEM DZIAŁALNOŚCI
JEST RELIGIA**

Słowa kluczowe:

zjawisko uchodźstwa, organizacje ukierunkowane na pomoc uchodźcom

WSTĘP

Znajdujący się w potrzebie ludzie od zawsze znajdowali pomoc i wsparcie. Nie inaczej dzieje się w przypadku uchodźców. Oprócz agend Organizacji Narodów Zjednoczonych w postaci przede wszystkim urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców¹ oraz innych agend i inicjatyw Narodów Zjednoczonych takich jak: United Nations International Children's Emergency Fund - UNICEF, United Nations Population Fund - UNPF itp. osobom, które musiały opuścić swoje miejsce zamieszkania z przyczyn od nich niezależnych pomaga cały szereg organizacji działających pod innymi auspicjami. Są to między innymi: (niem.) Technisches Hilfswerk, (ang.) Mercy Corps, International Medical Corps, Save the Children, International Relief & Development, Norwegian Refugee Council, Noor Al Hussein Foundation, Jordan Health Aid Society, Oxfam International, International Rescue Committee, Relief International, Reach Japan Emergency NGO², Japan International Cooperation Agency, Lekarze bez granic, Polska Akcja Humanitarna oraz wiele innych. Ponadto większość z państw posiłkuje się na swoim terytorium narodowymi instytucjami takimi jak: w Republice Federalnej Niemiec (niem.) Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, czy w Polsce Polskie Centrum

¹ (ang.) UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees - Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców.

² Non-Governmental Organisation – organizacja pozarządowa.

Pomocy Międzynarodowej, Wbrew powszechnemu przekonaniu o podejmowaniu działalności humanitarnej przez zrzeszenia, organizacje i osoby prywatne pochodzące z krajów rozwiniętych ekonomicznie należy podkreślić, że liczba podobnych podmiotów w krajach arabskich jest równie duża.

Obecnie, pogrążona w przybierającej coraz drastyczniejsze rozmiary wojnie domowej Syria to kolejne źródło uchodźców. Biuro UNHCR szacowało ich liczbę (marzec 2013³) na 1,21 miliona (sami zarejestrowanych w lutym 2013 roku było 700 tysięcy). Większość z nich to kobiety i dzieci. Na dzień 28 stycznia 2013 roku wg danych ww. biura 229 tysięcy z nich trafiło do Libanu. Jordania udzieliła schronienia 223 tysiącom. Turcja stała się ostoją dla 163 tysięcy, Irak dla 79 tysięcy, a Egipt dla 14 tysięcy. Dwa miliony Syryjczyków pozostających nadal w kraju było zmuszonych do opuszczenia swoich miejsc stałego zamieszkania, a cztery miliony straciło dach nad głową. Jak stwierdzała w marcu 2013 roku rzeczniczka biura UNHCR, w owym czasie z Syrii uciekało średnio 8 tys. osób dziennie. W grudniu 2012 roku było to 2 tys. osób dziennie. Tylko przez pierwsze miesiące 2013 roku z Syrii zbiegło ponad 520 tys. ludzi. W sumie tylko w samym 2013 roku jedna piąta obywateli tego 23 milionowego państwa została doświadczona przez niepewny los uciekiniera⁴.

Miejscem przebywania tak dużej liczby uchodźców są przede wszystkim przygotowane dla nich obozy. Ich organizacją i utrzymaniem zajmują się liczne organizacje pomocowe. Przykładowo w Saatarji tj. położonym na północy Jordanii obozie dla 116 tysięcy uchodźców z Syrii wyszczególnianych jest 139 ww. organizacji⁵, które działają tam na rzecz potrzebujących pomocy ludzi. Trudno podać dokładną liczbę tychże organizacji. Z pewnością można pokusić się o pewną ich systematykę. Poczynając od wyróżnionych na wstępie organizacji i inicjatyw afiliowanych przez Organizację Narodów Zjednoczonych na polu pomocy znajdującym się w potrzebie (w tym i uchodźcom) można wyszczególnić następujące organizacje pomocowe:

- organizacje historycznie ukierunkowane na pomoc ludziom w potrzebie;
- organizacje, których działalność bazuje na ideologiach wynikających z przekonań (pobudek) religijnych względnie związanych z organizacjami wyznaniowymi;
- organizacje pomocowe afiliowane narodowo;
- organizacje (fundacje) afiliowane przez osoby prywatne;

³ Dane za oświadczeniem Reem Alsalem - rzeczniczki biura wysokiego Komisarza UNHCR. Do końca 2014 r. przybędą kolejne dwa miliony uchodźców z Syrii, a dalszych 2,5 mln Syryjczyków będzie musiało opuścić swoje domy i szukać nowego schronienia w granicach kraju - głosi raport Biura Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (ang. Office for Coordination of Humanitarian Affairs - OCHA). Szerzej patrz: www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/przyszly-rok-to-kolejne-miliony-uchodzcow-z-syrii-turcja-buduje-mur,360846.html (22.01.2014).

⁴ *Syria's refugees. Drowning in the flood*, The Economist February 2end 2013, s. 30.

⁵ T. Würger, *Der Bürgermeister*, "Der Spiegel" nr 26/2013, s. 54.

- organizacje ukierunkowane na pomoc kobietom i dzieciom;
- organizacje skoncentrowane na konkretne problemy (pomoc w zakresie oświaty, pomoc medyczna, pomoc techniczna, pomoc prawna, pomoc ofiarom tortur itp.).

Przedmiotem niniejszego artykułu są organizacje historycznie ukierunkowane na pomoc ludziom w potrzebie, jak również organizacje, których działalność bazuje na ideologiach wynikających z przekonań (pobudek) religijnych względnie związanych z organizacjami wyznaniowymi.

ORGANIZACJE HISTORYCZNIE UKIERUNKOWANE NA POMOC LUDZIOM W POTRZEBIE

Idea objęcia ludności zorganizowaną ochroną i obroną, zwłaszcza poszkodowanej w wyniku działań wojennych, była następstwem wielkiej bitwy pod Solferino⁶. Wtedy to, podróżujący w pobliżu szwajcar Henri Jean Dunant⁷, wstrząśnięty widokiem umierających, żołnierzy pozostawionych samych sobie, podjął spontaniczną próbę udzielenia im pomocy. W pobliskim kościele w Castiglione zorganizował prowizoryczny szpital. Wykorzystał w tym celu miejscową ludność, którą zachęcił do opieki nad rannymi, bez względu na ich narodowość. Po powrocie do Genewy Dunant opublikował książkę pt. „Wspomnienie Solferino”, która oprócz wstrząsających reminiscencji pobitewnych była przede wszystkim gorącym apelem do społeczeństw Europy, który miał poruszyć ich sumienia i zainteresować losem ofiar wojen. Widząc bezmiar cierpienia uczestników bitwy, a przede wszystkim brak skutecznej pomocy dla rannych i potrzebujących zapoczątkował ideę objęcia ochroną rannych żołnierzy, jak i osób im pomagających oraz zagwarantowania, że nie mogą one być celem ataków. Zaszczepił on jeszcze jedną ideę międzynarodową. Zaproponował powołanie narodowych stowarzyszeń pomocy, które w okresie pokoju przygotowywałyby wolontariuszy do działania w czasie starć zbrojnych. Ideę tę poprali czterej⁸ znani obywatele Genewy – Gustave Moynier⁹, generał Guillaume-

⁶ Stoczona 24 czerwca 1859 roku obok włoskiego miasteczka Solferino między armią austriacką, a sprzymierzonymi siłami francusko-włoskimi bitwa w której zginęło 40 000 żołnierzy. Podczas bitwy obok ciał zabitych, których nikt nie zbierał z pola walki, umierało w męczarniach tysiące żołnierzy, a niewielkie i źle zorganizowane wojskowe służby medyczne były bezradne wobec ogromu nieszczęścia.

⁷ Henri Jean Duant (urodzony w 1828 w Genewie) – wraz z Frédéricem Passy (1822-1912 - francuski ekonomista i polityk, rzecznik reform ekonomicznych i orędownik idei filantropijnych zasłynął jako działacz pacyfistyczny) laureat pierwszej (rok 1901) Pokojowej Nagrody Nobla. Pisarz, handlowiec, finansista, a także wielki filantrop. Po wycofaniu się z Komitetu Międzynarodowego Czerwonego Krzyża żyjący w nędzy. Zmarły w 1910 w Heiden.

⁸ Wraz z Henri Jean Duantem stworzyli oni tzw. Komitet Pięciu, organizację prekursorską dla Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża.

Henri Dufour¹⁰, Louis Paul Amédée Appia¹¹ (chirurg) i dr. Theodore Maunoir¹², którzy wspólnie powołali Międzynarodowy Komitet Pomocy Rannym, przekształcony następnie w Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża. Inicjatywa Szwajcarów spotkała się z dużym zainteresowaniem większości państw europejskich (16 państw), których przedstawiciele przyjęli w 29 października 1863 roku postanowienia określające rolę krajowych komitetów pomocy rannym. Odwrotność flagi szwajcarskiej, czyli czerwony krzyż na białym tle stał się symbolem powołanych organizacji i zapoczątkował Ruch Czerwonego Krzyża, a następnie Czerwonego Półksiężycy w krajach arabskich, Czerwonego Lwa w Iranie i Czerwonej Gwiazdy w Izraelu.

Kolejne idee Henri Jean Duant'a dotyczące utworzenia stref bezpieczeństwa dla cywilnych uchodźców, powołania Światowej Organizacji Zdrowia, czy Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości nie znalazły za jego życia zrozumienia. Jednakże historia kolejnych konfliktów zbrojnych potwierdziła potrzebę niesienia pomocy poszkodowanym, zarówno wojskowym jak i cywilnym oraz objęcie ich opieką prawa międzynarodowego¹³. Aż do XX wieku nie zostały one sprecyzowane jako jednolite standardy ochrony takich osób. Do tej pory miały charakter lokalny i doraźny. Wzmógł się problem uchodźstwa po zakończeniu I wojny światowej sprawił, że zjawisko to nabrało wydźwięku międzynarodowego. Pierwsze próby zorganizowanego podejścia do tego zagadnienia podjęła w 1921 roku Liga Narodów¹⁴ powołując między innymi Urząd Wysokiego Komisarza Ligi Narodów

⁹ Louis Gabriel Gustave Moynier (1826-1910) – szwajcarski prawnik i działacz organizacji pomocowych. Drugi po Guillaume-Henri Dufour Prezydent Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża. Był współzałożycielem (fr.) „Institut de Droit international”, instytutu zajmującego się rozwojem prawa międzynarodowego.

¹⁰ Guillaume-Henri Dufour (1787-1875) – szwajcarski humanista, generał (dowódca armii szwajcarskiej), polityk, kartograf i inżynier. Współzałożyciel i pierwszy prezydent Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża.

¹¹ Louis Paul Amédée Apia (1818-1898) – szwajcarski chirurg specjalizujący się w medycynie wojskowej, członek tzw. Komitetu Pięciu (prekursora Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża). Jeden z pomysłodawców oznaczania sanitariuszy na polu walki (biała opaska z czerwonym krzyżem). Wielokrotnie (z ramienia Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża, którego członkiem był przez 35 lat) obserwator pomocy medycznej podczas późniejszych bitew i wojen.

¹² Theodore Maunoir (1806-1869) – szwajcarski chirurg (doktorat w tej specjalności) i współzałożyciel Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża. Członek Genewskiej Komisji ds. Higieny i Zdrowia, jak również Stowarzyszenia ds. Dobra Publicznego.

¹³ Szerzej patrz: A. Skrabacz, *Wstęp, [w] Ochrona ludności w czasie pokoju oraz w okresie kryzysu i wojny*. Konferencja z okazji 61. rocznicy podpisania Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. o ochronie ofiar wojny, pod red. A. Skrabacz, Warszawa 2010, s. 5-6.

¹⁴ Liga Narodów - ang. League of Nations, fr. Société des Nations, organizacja międzynarodowa, utworzona na mocy Paktu Ligi Narodów z 1919 (włączony do traktatów pokojowych po I wojnie światowej, wszedł w życie 1920).

ds. Uchodźców Rosyjskich w Europie¹⁵, którego kierownictwo powierzono Fridtjówowi Nansenowi¹⁶. Najbardziej znaczącym dokonaniem ww. organizacji było wprowadzenie tzw. paszportu nansenowskiego¹⁷, a mianowicie zaświadczenia wykorzystywanego w podróży oraz do wykazywania tożsamości, który zapewniał możliwość opuszczenia pierwszego kraju schronienia w celu znalezienia lepszych warunków bytowych w innych. Kompetencje ww. komisarza skupiały się głównie na repatriacji jeńców wojennych oraz na problemach apatrydów¹⁸. Istotnym faktem w jego działalności było także utworzenie przedstawicielstwa w Genewie oraz kilku placówek w krajach, które były celem podróży uchodźców oraz przyjęcie 29 października 1933 roku Konwencji o międzynarodowym statusie uchodźców. Zmiana sytuacji w Europie w latach trzydziestych związana przede wszystkim z pogromami Żydów z Niemiec i Austrii skutkowałą koniecznością utworzenia nowej instytucji jaką był Urząd Wysokiego komisarza ds. Uchodźców Niemieckich. Ze względów ideologicznych Niemcy zaprzestały finansowania organizacji. Dlatego od tej pory jego działania finansowane były ze środków prywatnych. W 1938 roku instytucje połączono w Urząd Wysokiego Komisarza Ligi Narodów ds. Uchodźców. Takie uregulowania dawały uchodźcom możliwość korzystania z dokumentów podróży, ograniczały możliwość ich wydalenia z kraju oraz dawały im dostęp do sądów. Sama organizacja skupiona była na działaniach związanych z ochroną uchodźców, działalnością humanitarną, rozwijaniu programów przesiedleńczych oraz kontrolowaniu przestrzegania umów międzynarodowych dotyczących ochrony prawnej uchodźców¹⁹. W roku 1938 doszło do też do założenia Międzynarodowego Komitetu do Spraw Uchodźców, którego główną misją było niesienie pomocy osobom uciekającym ze swoich miejsc zamieszkania.

II wojna światowa, której konsekwencją było zniszczenie gospodarcze i załamanie moralne wielu państw doprowadziła do nowej niespotykanej do tej pory fali uchodźstwa. W tym czasie społeczność międzynarodowa stanęła przed masowymi migracjami ludności nie tylko na kontynencie europejskim, ale także poza nim.

¹⁵ W okresie międzywojennym, w ramach porozumień międzynarodowych Liga objęła ochroną siedem kategorii uchodźców: Rosjan, Ormian, Asyryjczyków, Turków, Hiszpanów, Niemców i Austriaków. Wykorzystywano w tym celu kryterium pochodzenia jak również wyznacznik braku protektoratu ze strony jakiegokolwiek państwa. Z racji braku środków pieniężnych oraz traktowania problemu uchodźstwa jako tymczasowego działania organizacji były zazwyczaj krótkoterminowe.

¹⁶ Fridtjof Nansen – urodzony 10 października 1861 w Store Frøen, zmarł 13 maja 1930 w Lysaker. Pierwszy Wysoki Komisarz ds. Uchodźców. Ceniony norweski naukowiec, badacz polarny, a także międzynarodowy działacz społeczny. W 1922 roku został laureatem Pokojowej Nagrody Nobla.

¹⁷ Nazwa pochodziła od nazwiska pierwszego Wysokiego Komisarza Fridtjofa Nansena.

¹⁸ Apatryda to osoba nie posiadająca żadnego obywatelstwa i nie korzystająca z ochrony i opieki żadnego państwa.

¹⁹ I. Wojciechowska, *Uchodźcy*, w: J. Symonides (red.), *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Bilans i perspektywy*, Warszawa 2006, s. 350.

W obliczu tych wydarzeń w 1943 roku z inicjatywy prezydenta Stanów Zjednoczonych Franklina Delano Roosevelta powołano Administrację Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy i Odbudowy (ang. United Nations Relief and Rehabilitation Administration - UNRAA), która zajmowała się ochroną osób prześladowanych przez nazistów. Cztery lata później zastąpiła ją Międzynarodowa Organizacja ds. Uchodźców (ang. International Refugee Organization - IRO), która w swoim statucie definiowała pojęcie „uchodźcy” jako osoby, która znajduje się poza granicami swojego kraju, którego jest obywatelem lub w którym zamieszkiwała na stałe jak również jest ofiarą reżimów faszystowskich, rasistowskich lub która została uznana za uchodźcę przed wybuchem II wojny światowej z racji religii, narodowości, rasy czy też poglądów politycznych. Dodatkowo skategoryzowano pojęcie „osoba wysiedlona” (ang. displaced person, niem. der Vertriebene), rozumiejąc przez to osoby zmuszone do opuszczenia kraju bądź deportowane w celu wykonywania pracy przymusowej lub które były deportowane z racji swoich poglądów, rasy bądź wyznawanej religii. Nowa organizacja miała szeroki zakres działania w sprawach uchodźców. Zajmowała się przede wszystkim identyfikacją, wydawaniem dokumentów, repatriacją, ochroną polityczną i prawną oraz transportem i pomocą w osiedlaniu się.

IRO powołana została na działalność z trzyletnim mandatem od 1947 roku. Jednakże historia skutków społecznych dwóch wojen światowych ukazała społeczności międzynarodowej, że problem uchodźstwa stał się niestety elementem rzeczywistości, tak więc nie można go traktować w jedynie doraźny sposób. Refleksja ta sprawiła, że społeczność międzynarodowa powołała 14 grudnia 1950 roku poprzez Zgromadzenie Ogólne ONZ instytucję, która w sposób permanentny miała chronić oraz pomagać wysiedleńcom oraz uciekinierom, a mianowicie wspomnianego Urzędu Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców (ang. United Nations High Commissioner for Refugees). Głównymi założeniami jego działalności miała być powszechna opieka nad uchodźcami jak również wyszukiwanie rozwiązań na zmianę ich statusu, które miały przejawiać się na trzech płaszczyznach: nieprzymusowej repatriacji (ang. repatriation, niem. die Repatriation / Heimkehr / Zurückführung), integracji (ang. integration, niem. Integration) względnie przesiedlenia (ang. displacement, niem. Umsiedlung) do innego państwa. Jak zakładano, działalność Wysokiego Komisarza powinna mieć wydźwięk apolityczny, kierowany przede wszystkim dobrem społeczeństwa²⁰. Urząd UNHCR powołano początkowo na okres 3 lat. Wydarzenia związane z podziałem świata na dwa bloki, dekolonizacja Afryki oraz wzmagające się konflikty na świecie wymagały przedłużania jego mandatu po to by w 2003 roku po ponad 50 latach istnienia urząd Zgromadzenie Ogólne ONZ zniósło konieczność wznawiania ww. mandatu.

W pierwszych latach po II wojnie światowej międzynarodowe organizacje do spraw uchodźców miały ogromny wpływ na normalizację demograficzno-społeczną na kontynencie europejskim. Niewątpliwym sukcesem organizacji była

²⁰ J. Hryniewicz, *Uchodźcy w Polsce. Teoria a rzeczywistość*, Toruń 2005, s. 19-21.

działalność na rzecz Żydów, którzy mogli znaleźć schronienie i rozpocząć nowe życie. W samych okupowanych Niemczech liczba żydowskich wysiedleńców w obozach sięgała ponad 250 000 osób. W latach 1945-1946 dużej liczbie z nich dzięki pomocy UNRRA udało się powrócić do swoich krajów²¹. Agencja współpracowała z wieloma wolontariuszami i organizacjami charytatywnymi na całym świecie. Podczas pierwszego, trwającego trzy lata mandatu udało jej się rozdysponować środki w wysokości 4 miliardów dolarów oraz przygotować państwa europejskie do przyjęcia pomocy w postaci Planu Marshalla²². Także dzięki działaniom UNHCR wielu ludziom udało się wrócić do domów po wielu latach tułaczki. Do roku 1952 ponad 80 000 Żydów osiedliło się i rozpoczęło nowe życie w Stanach Zjednoczonych, około 136 000 w Izraelu i prawie 20 000 w innych krajach, w tym w Kanadzie i Południowej Afryce. Jako, że zjawisko uchodźstwa nie było jedynie problemem europejskim Protokół Nowojorski z 31 stycznia 1967 roku²³ zniósł ograniczenia geograficzne dla stosowania postanowień państw stron w związku z czym działania UNHCR rozszerzono poza Europę.

Zmieniająca się sytuacja na świecie, nowe konflikty i zagrożenia wymagały poszerzenia rozumienia pojęcia uchodźca o nowe grupy osób. Konwencją, która traktowana jest jako regionalne uzupełnienie Konwencji ONZ dotyczącej statusu uchodźców z 1951 roku jest Konwencja dotycząca Specyficznych Aspektów Problemów Uchodźstwa w Afryce. Została ona przyjęta 10 września 1969 roku przez Organizację Jedności Afrykańskiej²⁴ w związku rosnącą liczbą uchodźców co spowodowane było dekolonizacją oraz wyzwoleniem narodowym. Artykuł I ww. Konwencji definicją uchodźcy objął także „każdą osobę, która na skutek zewnętrznej agresji, okupacji, dominacji lub wydarzeń poważnie zakłócających porządek publiczny w części lub całości państwa, jest zmuszona do opuszczenia miejsca zwykajowego zamieszkiwania w celu poszukiwania schronienia w innym miejscu, poza państwem swego pochodzenia lub zamieszkiwania”²⁵.

²¹ www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10005462 (7.02.2013).

²² Plan Marshalla (oficjalna nazwa ang.: European Recovery Program) to program pomocy gospodarczej Stanów Zjednoczonych dla Europy, mający służyć odbudowie gospodarek poszczególnych krajów po drugiej wojnie światowej. Został uchwalony przez Kongres w 1948 r.

²³ *Protokół dotyczący statusu uchodźców, sporządzony w Nowym Jorku 31 stycznia 1967 r.* (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 517, www.refugee.pl/cms/site.files/File/protokol_nowojski.pdf) (7.02.2013).

²⁴ Organizacja Jedności Afrykańskiej – OJA (ang. Organization of African Unity, OAU) to jedna z najważniejszych i najliczniejszych regionalnych organizacji międzynarodowych zrzeszająca niemal wszystkie państwa Afryki z wyjątkiem Maroka. Założona została 25 maja 1963 roku w Addis Abebie (Etiopia), która pozostawała jej siedzibą. W 2002 organizacja przestała istnieć i na jej miejsce została powołana Unia Afrykańska. Rocznicą powołania OJA obchodzona jest jako Dzień Afryki.

²⁵ http://www.africaunion.org/Official_documents/Treaties_%20Conventions_%20Protocols/Refugee_Convention.pdf (7.02.2013).

UKIERUNKOWANE NA POMOC UCHODźCOM ORGANIZACJE, KTÓRYCH DZIAŁALNOŚĆ BAZUJE NA IDEOLOGIACH WYNIKAJĄCYCH Z PRZEKONAŃ (POBUDEK) RELIGIJNYCH

Działalność ukierunkowana na pomoc potrzebujących kojarzona jest bez wyjątku z ideologią (również strukturami, gminami wyznaniowymi) religijną. Prym wiodły tutaj od zawsze organizacje związane z religią chrześcijańską. Jednakże na terenie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (ang. Middle East and North Africa – MENA) ze względu na dominujący tutaj islam odnotować należy szeroki udział gmin muzułmańskich.

Jedną z najbardziej znanych organizacji pomocowych jest bezwzględnie Caritas²⁶. W rejonie MENA działa wiele filii tej organizacji. Przede wszystkim w państwach borykających się z problemami uchodźczymi takimi jak Egipt, Jordania czy Liban – (ang.) Caritas Egypt, Caritas Jordan, Caritas Lebanon. Od 1977 roku działa w Egipcie Biuro Caritas ds. Uchodźców (ang. Caritas Egypt Refugees Office). Służy ono pomocą uchodźcom względnie ubiegającym się o azyl osobom z całego świata poprzez udzielanie konsultacji i pilotowanie przez urzędy jak również poprzez instytucje udzielające pomocy medycznej. Pracownicy biura organizują również doszkalanie zawodowe, zapewniają (implementując programy UNHCR w zakresie udzielania wsparcia) dostęp do pomocy w nagłych przypadkach oraz prowadzą rozdział miesięcznych zasiłków finansowych oraz finansowej pomocy jednorazowej. Obecnie Caritas Egypt subsydiuje podstawową pomoc medyczną dla przede wszystkim uchodźców Syrii jak również pośredniczy w poważniejszych przypadkach zdrowotnych w zakresie zapewnienia opieki specjalistycznej. Caritas powołała do życia (ang.) Caritas Lebanon Migrant Center CLMC, czyli umiejscowione w Libanie Centrum dla Migrantów, które każdego roku udziela pomocy 120 tysiącom migrantów i uchodźców. Misją centrum jest walka z wykorzystywaniem, wy-

²⁶ Caritas – powstała w 1928 roku katolicka organizacja charytatywna. Proces centralizacji katolickiego ruchu dobroczynnego przypada na przełom XIX i XX wieku. Pierwsze skupiające katolickie inicjatywy pomocowe biuro (fr.) *Office central des institutions charitables* powstało w 1890 w Paryżu i było dziełem Ludwika Levebre. Zakres jego działania był skromny i polegał na utrzymywaniu kontaktu między poszczególnymi inicjatywami dobroczynnymi oraz popularyzacji działalności charytatywnej w społeczeństwie. W Niemczech centralizacja poszła dalej. W 1897 ks. Lorenz Werthmann założył związek dzieł dobroczynnych pod nazwą Związek Caritas (niem.) *Caritasverband* od łacińskiego słowa *cāritās* – oznaczającego niedostatek, a jednocześnie uszanowanie, szacunek lub miłość. *Caritas* to jedna z trzech cnót teologicznych oznaczająca: czynną miłość bliźniego połączoną z miłością Boga. Siedzibą centrali stał się Fryburg Bryzgowijski. Za przykładem Niemiec poszła Austria, gdzie w 1900 stworzono Centralę Katolickich Towarzystw Dobroczynności (niem.) *Zentralstelle der katholischen Vereine für freiwillige Wohltätigkeit*. Z okazji kongresu eucharystycznego w Amsterdamie w 1924 powstał projekt utworzenia międzynarodowej organizacji charytatywnej pod nazwą *Caritas Catholica*. Zarząd tej organizacji ukonstytuował się na konferencji w Lucernie w 1926, a na siedzibę związku wybrano Bazyleę.

kluczeniem społecznym, uprzedzeniami i dyskryminacją. Szczegółowe zadania CLMC to:

- wsparcie i doradztwo socjalne;
- pomoc humanitarna w sprawach zdrowotnych i prawnych;
- pomoc ofiarom handlu żywym towarem i osobom starszym;
- sesje informacyjne, kursy wyrównawcze i szkolenie zawodowe oraz zapewnienie edukacji szkolnej dla dzieci migrantów;
- pomoc psychologiczna, jak i zajęcia rekreacyjne;
- programy pomocowe, sesje uświadamiające libańskie społeczeństwo co do problemów uchodźców i ich praw (również z Syrii), jak również działania podejmowane dla budowania pokoju;
- dystrybucja pomocy żywnościowej i rzeczowej dla uchodźców, ich ochrona (w tym zapewnienie schronienia dla ofiar przemocy (w tym na tle rasowym, czy handlu żywym towarem) oraz pomoc dla osób zatrzymanych (również przebywających w więzieniach) oraz dzieciom;
- pomoc prawna i medyczna, konsultacje socjalne (również wizyty domowe).

Kolejną organizacją pomocową działającą w rejonie MENA są Katolickie Służby Pomocowe (ang.) The Catholic Relief Services - CRS²⁷. Są one elementem światowej sieci Caritas. Powstały w 1943 roku z inicjatywy amerykańskich biskupów katolickich w celu pomocy ofiarom drugiej wojny światowej w Europie. Obecnie ich misją jest pomoc zubożałym i w inny sposób upośledzonym społecznie ludziom na całym świecie, jak również promocja zintegrowanego rozwoju ludzkości poprzez dążenie do wykorzystania tkwiącego w każdym dobra. Organizacja pomaga 100 milionom znajdujących się w potrzebie ludzi w 100 krajach, nie zważając na wyznawana przez nich religię, rasę czy przynależność narodową. Katolickie Służby Pomocowe, czyli (ang.) the Catholic Relief Services Egipt - CRS Egipt rozmieszczone są również w Egipcie. Specjalizują się one w udzielaniu pomocy edukacyjnej udzielając stypendiów edukacyjnych do przedszkoli, szkół podstawowych oraz średnich. Każdego roku CRS pomagają około 10 tysiącom dzieci uchodźców oraz osób ubiegających się o azyl. Możliwość uczęszczania do szkoły wpływa na poziom ich wyedukowania. Z drugiej strony pomaga dzieciom integrować się w nowym dla nich środowisku. Ponadto stwarza to możliwość interakcji dla ich rodziców i wzajemnego wspierania się. Uzupełniane jest to przez organizację mniej formalnych przedsięwzięć edukacyjnych i kulturalnych na które składają się wycieczki i seminaria rozwijające ich uczenie się oraz interakcje ze społeczeństwem egipskim. Działalność CRS została zainicjowana przez Wysokiego Komisarza Narodów

²⁷ The Catholic Relief Services to organizacja humanitarna zatrudniająca 5000 pracowników, z siedzibą w Baltimore (Maryland USA) i działająca poprzez swoje liczne filie na całym świecie. Pierwszym przewodniczącym komitetu sterującego (zazwyczaj 15 Biskupów i 6 świeckich) CRS był biskup Edward E. Swannstrom. Szerzej patrz: www.crs.org (18.01.2014).

Zjednoczonych ds. Uchodźców oraz prywatnych ofiarodawców. Służby te mają również swoje filie w Libanie w postaci (ang.) Catholic Relief Services Lebanon - CRS Lebanon.

Założona w 1947 w Finlandii organizacja Pomoc Kościoła Fińskiego (ang.) The Finn Church Aid – FCA²⁸ jest współcześnie największą organizacją pozarządową w zakresie pracy na rzecz współpracy rozwojowej oraz drugą co do wielkości organizacją pomocową w tym kraju. Realizując programy w trzydziestu krajach świata jest tam gdzie pomoc jest obecnie najbardziej potrzebna (np. w Jordanii – ang. FCA Jordan) pomagając najbardziej potrzebującym i najbardziej dotkniętym nieszczęściami ludziom niezależnie od ich wyznania, pochodzenia etnicznego, czy powiązań politycznych. Misją FCA jest świat zapewniający sprawiedliwość i zachowanie godności przez wszystkich. Motto pracy organizacji to zapewnienie pewnych warunków egzystencji stabilnego społeczeństwa, które posiada i korzysta ze swoich praw. Promocja równouprawnienia płci jest zagadnieniem przewijającym się w całej działalności organizacji.

W Jordanii jest obecna również działająca od 1951 roku w 40 krajach Międzynarodowa Katolicka Komisja ds. Migracji (ang. The International Catholic Migration Commission²⁹ – Jordan, ICMC Jordan). Jej wysiłki ogniskują się na osobach przemieszczających się tj.: uchodźcach, migrantach względnie osobach pozostających w swoich krajach, lecz zmuszonych do opuszczenia swoich domostw (ang. internally displaced persons - IDPs). ICMC działa na Bliskim Wschodzie od 2002 roku wspierając pozostające poza miejscem stałego zamieszkania osoby we wspomnianej Jordanii, w Syrii i Libanie.

Organizacją o wyłącznie narodowym zasięgu działalności jest (ang. The Young Men's Christian Association³⁰ Lebanon – YMCA), czyli Libańskie Chrześci-

²⁸ The Finn Church Aid jest organizacją charytatywną Fińskiego Ewangelickiego Kościoła Luterńskiego. Specjalizuje się w działalności w trzech obszarach problemowych społeczności lokalnych: prawo do pokoju, rozwój i edukacja. Szerzej patrz: www.kirkonulkomanuapu.fi (18.01.2014).

²⁹ ICMC została założona po drugiej wojnie światowej w 1951 roku. Przyczyniły się do tego działania amerykańskich, włoskich i niemieckich duchownych i świeckich, w tym ówczesnego Sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej Monsignore Montiniego (późniejszego Papieża Pawła VI) oraz niemieckiego kardynała Josepha Fringsa. Podjęli oni kroki dla powołania nowej międzynarodowej komisji Konferencji Biskupów i Przedstawicieli Episkopatów dla ujednoczenia prac dotyczących migrantów i uchodźców na poziomach krajowym i regionalnym. Ówczesny Papież Pius XII w swoim liście pasterskim „Exsul Familia” podkreślił wagę jaką International Catholic Migration Commission będzie pełniła w umacnianiu efektywności pracy w skali światowych instytucji katolickich w zakresie migracji. Pierwszym Prezydentem ICMC został James Norris ze Stanów Zjednoczonych (pełnił on tę funkcję przez 23 lata, aż do emerytury w 1974 roku. Szerzej patrz: www.icmc.net (18.01.2014).

³⁰ The Young Men's Christian Association została założona w 1844 w Londynie roku przez George'a Williama, jako schronisko dla potrzebujących biblijnej „odskoczni” od życia na ulicach ówczesnego Londynu. Ideę tą podjął w USA bostoński kapitan żeglugi Thomas Valentine Sullivan, który na emeryturze zaczął pracować w marynarce handlowej jako misjo-

jańskie Stowarzyszenie Młodych Ludzi. Profil aktywności organizacji obejmuje lokalną populację w zakresie: edukacji, ochrony dzieci, opieki zdrowotnej, ochrony środowiska naturalnego, rolnictwa, wsparcia ekonomicznego, rozwoju obszarów wiejskich, inicjatyw dotyczących ludzi młodych, szkolenia zawodowego oraz dobrego administrowania.

Kościelna Służba Światowa (ang. Church World Service³¹) jest uznaną na arenie międzynarodowej organizacją pomocową i rozwojową Światowej Federacji Luteranńskiej (ang. The Lutheran World Federation³² - LWF). Prowadzi ona pomoc humanitarną oraz asystuje w działalności rozwojowej w ponad 30 państwach, realizując programy w Afryce (np. w Jordanii - /ang./ LWF Jordan), Azji, Ameryce Łacińskiej (Karaiby) i w Europie. Church World Service dociera do ludzi, których środowisko życia zostało zagrożone katastrofami naturalnymi i zdarzeniami wywołanymi przez człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem osób pozostających w swoich krajach, lecz zmuszonych do opuszczenia swoich domostw oraz uchodźców. Organizacja ta oferuje swoją pomoc bez względu na religię, pochodzenie etniczne, rasę, płeć, kastę, narodowość, czy powiązania polityczne. LWF jest członkiem (ang.) ACT Alliance - Action by Churches Together³³, tj. Koalicji - Wspólnej Akcji Kościołów.

Podobny profil działalności ma Jezuicki Serwis Uchodźczy Międzynarodowej Ortodoksyjnej Chrześcijańskiej Pomocy (ang. International Orthodox Christian Charities Jesuit Refugee Service³⁴ (np działając w Jordanii - /ang/ JRS Jordan). Do

narz, wychodząc naprzeciw podobnej potrzebie stworzenia dla marynarzy bezpiecznego domu daleko od domu (ang.) a safe "home away from home".

³¹ Organizacja Church World Service powstała po drugiej wojnie światowej w 1946 roku. Założyli ją przedstawiciele 17 wyznań, aby robić współpracując to czego nikt z nas nie miałby nadziei robić samodzielnie (ang.) „to do in partnership what none of us could hope to do as well alone.” Misją organizacji było od początku: nakarmić głodnych, odziać nagich, wyleczyć chorych, polepszyć bytowanie starszych oraz udzielić schronienia bezdomnym. Organizacja oprócz współczesnej działalności humanitarnej jest kojarzona przede wszystkim z jednym ze swoich pierwszych (z roku 1947) programów pomocowych (ang.) Christian Rural Overseas Program CROP. Był on prowadzony jako wspólne przedsięwzięcie z Lutheran World Relief oraz z the National Catholic Welfare Program. Akcja ta znana jest pod akronimem “CROP Hunger Walks”. Szerzej patrz: www.cwsglobal.org (18.01.2014).

³² The Lutheran World Federation jest globalną społecznością 142 kościołów tradycji luteranńskiej reprezentującą 70 milionów chrześcijan z 79 krajów. Szerzej patrz: www.lutheranworld.org (18.01.2014).

³³ Alliance - Action by Churches Together - ACT jest koalicją ponad 140 kościołów i innych afiliowanych organizacji pracujących razem w ponad 130 krajach dla spowodowania pozytywnych i trwałych zmian stosownie do standardów i norm międzynarodowych, w życiu osób biednych oraz tych, które znalazły się na marginesie życia, niezależnie od wyznawanej przez nie religii, poglądów politycznych, płci, orientacji seksualnej, rasy, czy narodowości. ACT Alliance jest wspierana przez 25000 pracowników. Obszarami jej działania są: pomoc humanitarna, rozwój oraz wsparcie. Szerzej patrz: www.actalliance.org (18.01.2014).

³⁴ Jesuit Refugee Service jest powołaną do życia w 1980 roku i zarejestrowaną w 2000 roku w Watykanie międzynarodową katolicką organizacją pomocową, której misją jest: towarzy-

grona podobnych organizacji należy także (ang.) The Adventist Development and Relief Agency³⁵ (ADRA) tj. Agencja Rozwojowa i Pomocowa Adventystów. Jest ona ogniwem międzynarodowej sieci działającej w 120 państwach całego świata (między innymi w Jordanii - /ang./ ADRA Jordan). Stanowi ona organizacją pomocową, której obszar zainteresowań obejmuje: zdrowie, edukację, rolnictwo, rozwój lokalnych społeczności oraz pomoc w przypadku katastrof.

Znaczna część działających na obszarze MENA organizacji wspierających ma konotacje z islamem. Jedną z nich jest (ang.) The Islamic Relief Worldwide³⁶ - IRW, co można przetłumaczyć jako Islamska Pomoc o Zasięgu Światowym. Organizacja ta ma swoją główną siedzibę w Birmingham w Wielkiej Brytanii. Jednakże jej filie rozsięte są po całym świecie, między innymi w Egipcie (ang. IRW Egypt). Jej biura lokalne są odpowiedzialne za zbieranie funduszy zarówno od ofiarodawców indywidualnych, jak i instytucjonalnych. Do tych ostatnich należą: brytyjski Departament Rozwoju Światowego (ang.) UK Department for International Development³⁷, Światowy Program Żywnościowy Narodów Zjednoczonych (ang. the United Nations World Food Programme³⁸) oraz Biuro

szczenie, służba i wsparcie uchodźców i innych osób zmuszonych do opuszczenia swoich domostw. Podejmuje ona działalność na arenie lokalnej i międzynarodowej. Działania jej koordynuje biuro w Rzymie. Szerzej patrz: www.jrs.net (18.01.2014).

³⁵ The Adventist Development and Relief Agency (ADRA) to organizacja, która została założona w 1956 roku przez wyznawców Kościoła Adventystów Dnia Siódmego, aby posilkując się przykładem Chrystusa służyć i troszczyć się o osoby znajdujące się w potrzebie. Agencja poszukuje przypadków deprawacji, socjalnej niesprawiedliwości i potrzeby pomocy po to aby je eliminować, polepszając warunki życia na świecie. ADRA inwestuje w potencjał jednostek poprzez wsparcie, promowanie zdrowia, dostarczania żywności i wody oraz tworzenie warunków bytowania oraz reagując na nagłe potrzeby. Szerzej patrz: www.adra.org (18.01.2014).

³⁶ Islamic Relief Worldwide to międzynarodowa pozarządowa organizacja charytatywna zajmująca się pomocą i wspieraniem rozwoju, która skupia ludzi, którzy odczuwają potrzebę troski o innych i wspierają ich, aby wykorzystywali swój potencjał. Została założona w 1984 roku w wielkiej Brytanii przez grupę absolwentów studiów podyplomowych. Organizacja prowadzi działalność w 30 krajach koncentrując się na promowaniu trwałego rozwoju ekonomicznego i społecznego pracując ze społecznościami lokalnym, aby wyplenić nędzę, analfabetyzm i choroby. Angażuje się również w działalność pomocową w sytuacjach kryzysowych. Jak wszystkie inne podobne organizacje czyni to nie zważając na religię, pochodzenie etniczne, czy płeć nie oczekując przy tym nic w zamian. Szerzej patrz: www.islamic-relief.com (19.01.2014).

³⁷ UK Department for International Development jest brytyjską agendą rządową dedykowaną zwalczaniu szczególnej biedy. Działa poprzez tworzenie miejsc pracy, uruchamianie potencjału dziewcząt i kobiet oraz udzielanie pomocy w przypadku humanitarnych sytuacji kryzysowych. Szerzej patrz: www.gov.uk/government/organisations/department-for-international-development (19.01.2014).

³⁸ Ang. The United Nations World Food Programme (WFP) to założona w 1961 roku w ramach programu charytatywnego Narodów Zjednoczonych i zarządzana przez komitet wykonawczy (złożony z przedstawicieli 39 państw) agenda Narodów Zjednoczonych. Jej założenie zaproponował kierujący amerykańskim programem (ang.) "the US Food for Peace Programmes" (Program Stanów Zjednoczonych prowadzony pod hasłem "Żywność dla Pokoju"), promując

Humanitarne Komisji Europejskiej (ang. the European Commission Humanitarian Office³⁹). Obecne zaangażowanie IRW w pomoc dla uchodźców z Syrii realizowane jest według programu/projektu (ang.) *The Cairo Project*. Projekt ten finansowany jest przez UNHCR i oznacza oferowanie (od pierwszego lutego 2013) pomocy finansowej dla tych z nich, którzy znaleźli się na obszarze metropolii Kairskiej.

Na obszarze Libanu działa również komórka tzw. Pomocy Muzułmańskiej (ang. Muslim Aid⁴⁰ - MA). W tym przypadku chodzi o (ang.) MA Lebanon. Powstała w 1985 roku (również w Wielkiej Brytanii) Organizacja Pomocy Muzułmańskiej udziela, względnie udzielała się (poprzez swoje filie lokalne) w zakresie pomocy i wspierania rozwoju w ponad siedemdziesięciu krajach takich jak Bangladesz, Bośnia, Kambodża, Gambia, Indonezja, Indie, Irak, Jordania, Kenia, Liban, Pakistan, Somalia, Sri Lanka, czy Sudan. Podobnie jak wspomniane poprzednio organizacje, MA angażuje się w interesie wszystkich, którzy wymagają pomocy, niezależnie od rasy, religii, płci, narodowości, czy przekonań politycznych. Specjalizuje się ona w nagłej pomocy obejmującej żywność, schronienie, wsparcie medyczne. Jej działania dotyczą również tworzenia zdolności w zakresie zaopatrzenia w wodę, warunków sanitarnych, programów ochrony zdrowia, edukacji i szkolenia, czy też tzw. mikrofinansowania i generowania dochodów poprzez prowadzenie takich programów jak np. opieka nad sierotami. Dotyczy to również praktycznej pomocy, gdzie MA wspiera wspólnoty lokalne w badaniu i zajmowaniu się przypadkami ubóstwa i niedorozwoju, aby osobom tym dotkniętym zapewnić pewną przyszłość socjalną.

Również w Libanie prowadzi swoją działalność francuska islamska organizacja pomocowa, czyli (fr.) le Secours Islamique France⁴¹ - SIF. Została ona założona w 1991 roku jako członek IRW działa na terenie trzydziestu państw zajmując się pomocą socjalną i humanitarną. Do grona podobnych organizacji należy również

stworzenie wielonarodowego żywnościowego programu pomocowego. Formalnie powstała ona przy FAO (ang. Food and Agriculture Organisation - ONZ-towską organizacją zajmującą się problemami żywnościowymi i rolnictwem) oraz Zgromadzeniu Ogólnym ONZ. Jej siedzibą jest Rzym. Dąży ona do wyplenienia zjawiska głodu i niedożywienia nie tylko poprzez dostarczanie żywności, ale również poprzez tworzenie warunków do jej wytwarzania. Szerzej patrz: www.wfp.org (19.01.2014).

³⁹ The European Commission Humanitarian Office – ECHO, czyli Biuro Komisji Europejskiej ds. Humanitarnych to założona w 1992 roku agenda (jako wyraz europejskiej solidarności z ludźmi na świecie, którzy są w potrzebie). W 2004 stała się ona Dyrektoriatem Generalnym ds. Pomocy Humanitarnej, a w 2010 roku podporządkowano jej również Obronę Cywilną. Pierwszym jej komisarzem została w tymże roku Kristalina Georgieva jako Komisarz ds. Współpracy Międzynarodowej, Pomocy Humanitarnej i Reagowania Kryzysowego. Szerzej patrz: www.ec.europa.eu/echo/about/index_en.htm (19.01.2014).

⁴⁰ Muslim Aid to założona z powodu kłęski głodu w Afryce i działająca z terytorium Wielkiej Brytanii organizacja charytatywna. Szerzej patrz: www.muslimaid.org (19.01.2014).

⁴¹ Le Secours Islamique France. Szerzej patrz: www.secours-islamique.org (19.01.2014).

Islamskie Społeczne Centrum Pomocowe (ang. Islamic Center Charity Society - ICCS⁴²).

Charakterystyczną cechą funkcjonowania islamskich organizacji charytatywnych jest ich oparcie o działalność organizacji wspierających ideę świata islamu. Przykładami tego rodzaju organizacji są takie organizacje islamskie jak: The Organisation of the Islamic Conference⁴³ (OIC), która jest największą międzyrządową organizacją państw muzułmańskich, gdzie na bazie wspólnych wartości prowadzona jest działalność ukierunkowana na pokój, stabilność i rozwój. OIC zapewnia wsparcie humanitarne dla krajów dotkniętych katastrofami naturalnymi, konfliktami oraz niestabilnością, czyniąc to bezpośrednio, względnie przy pomocy afiliowanych organizacji. Wymieniana uprzednio organizacja Muslim Aid współpracując z OIC w ramach Światowego Programu Żywnościowego (ang. WFP) zajmując się m.in. dystrybucją żywności w Somalii. Powyższa działalność nie byłaby możliwa bez wspomagających świat islamski organizacji wspomnianych powyżej. Kolejną z nich jest Islamski Bank Rozwoju (ang.) the Islamic Development Bank⁴⁴ (IDB). Bank ten jest instytucją finansową założoną w Arabii Saudyjskiej. Celem jego działalności jest wspieranie rozwoju ekonomicznego i postępu społecznego w 56 państwach, które są w nim zrzeszone, jak również w gminach muzułmańskich państw niezrzeszonych m.in. dla walki z ubóstwem oraz zapewnienia trwałego rozwoju. W lutym 2011 roku organizacja Muslim Aid (jako pierwsza europejska organizacja pomocowa) podpisała z Islamic Development Bank porozumienie regulujące działalność w zakresie wspierania rozwoju społecznego, szczególnie w sferach zdrowia i oświaty.

⁴² Islamic Charity Society Center (założona w 1963 roku organizacja pomocowa) przyczynia się w Libanie do zapewnienia opieki społecznej dla ludzi utrzymując centra medyczne, ośrodki oświatowe, jak również przytulki dla sierot oraz biednych. Szerzej patrz: www.islamicc.org (20.01.2014).

⁴³ Organisation of the Islamic Conference (OIC) to założona w 1969 roku w Maroku organizacja skupiająca 57 państw, które zdecydowały połączyć swoje zasoby i skupić wysiłki, aby mówić jednym językiem w ochronie interesu i zabezpieczeniu postępu oraz pomyślności swoich obywateli i wszystkich muzułmanów na świecie. Ma ona swoje przedstawicielstwo przy ONZ. Szerzej patrz: http://www.oic-un.org/about_oic.asp (20.01.2014).

⁴⁴ Islamic Development Bank – działająca w Arabii Saudyjskiej organizacja prorozwojowa zapewniająca wsparcie techniczne i finansowe świata islamskiego w kontekście wsparcia rozwoju ekonomicznego i społecznego. Powstała w 1973 roku (oficjalne otwarcie 1975) w wyniku porozumienia ministrów finansów państw muzułmańskich. Bank finansuje projekty i programy produkcyjne, zapewnia wsparcie techniczne dla państw członkowskich w sektorze publicznym i prywatnym, jak również asystuje w promowaniu handlu zagranicznego, przede wszystkim dóbr kapitałowych. Instytucja ta asystuje również gminom muzułmańskim w państwach niezrzeszonych oraz podejmuje (w oparciu o specjalne fundacje) opartą na regulach szariatatu działalność naukową w zakresie islamskiej ekonomii i bankowości. Szerzej patrz: www.isdb.org (21.01.2014).

PODSUMOWANIE

Niezależnie od wyznawanej religii, przekonań politycznych oraz poglądów miłosierdzie, a w tym idea przyjęcia i pomocy ludziom, którzy utracili niezbędne środki do życia nie są obce ludziom w żadnej epoce historycznej i w każdej sytuacji życiowej. Współcześnie działa na tym polu kilkaset organizacji, których poczynania wynikają z szeregu pobudek.

Trzeba przyznać, że protoplastą idei pomocy uchodźcom był współzałożyciel Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża Henri Jean Duant, który obok idei powołania Światowej Organizacji Zdrowia, czy Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości postulował tworzenie stref bezpieczeństwa dla cywilnych uchodźców. Bezpośrednio do powstania międzynarodowych organizacji działających dla ulżenia losowi uchodźców przyczyniły się dwie pożogi wojenne w postaci wojen światowych. W konsekwencji powstaje Organizacja Narodów Zjednoczonych wraz ze swoimi wieloma agendami, z których najistotniejszy na polu pomocy uchodźcom jest Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców – współczesny „kręgosłup” wszystkich działań w interesie osób, które podzieliły uchodźczy los.

Najwięcej uchodźczych organizacji pomocowych jest utrzymywanych przez organizacje afiliowane przez kościoły, czy gminy religijne. Dominują tutaj chrześcijaństwo i islam. O ile jednak działalność kościołów chrześcijańskich (opartych o wysoko rozwinięte państwowości) wynika przede wszystkim z pobudek głęboko zakorzenionego miłosierdzia to w przypadku Muzułmanów chodzi również o szeroko rozumianą promocję i rozwój świata muzułmańskiego, co wszakże nie oznacza, że gminy chrześcijańskie, nie wykorzystują tej działalności również w tych celach.

Niezależnie od pobudek leżących u podstaw działalności pomocowej dzieło podjęte przez ww. organizacje było i jest współcześnie bardzo ważne. Jak stwierdzają Bill i Melinda Gates pomoc z zewnątrz jest współcześnie fenomenalną inwestycją, ponieważ nie tylko ratuje życie, ale przede wszystkim stwarza podstawy do długofalowego i trwałego postępu ekonomicznego⁴⁵ i związanego z nim bezpośrednio postępu społecznego. Są, co prawda, również wypowiedzi, w których przebiega przekonanie, że organizacje pomocowe utrzymywane np. na Bliskim Wschodzie przez klasę średnią, służą przede wszystkim jej umacnianiu. Jednakże ich autorzy przyznają, że pośrednio przyczyniają się one do rozwoju społecznego wszystkich obywateli⁴⁶.

⁴⁵ B. Gates, M. Gates, *Three Myths About Foreign Aid*, The Wall Street Journal, Monday, January 20, 2014, s. 16.

⁴⁶ Szerzej patrz: J. A. Clark, *Islam, Charity, and Activism. Middle-Class Networks and Social Welfare in Egypt, Jordan, and Yemen*, The International Journal of Not-for-Profit Law, Volume 7, Issue 1, September 2004.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Clark J. A., *Islam, Charity, and Activism. Middle-Class Networks and Social Welfare in Egypt, Jordan, and Yemen*, The International Journal of Not-for-Profit Law, Volume 7, Issue 1, September 2004.
- [2] Gates B., Gates M., *Three Myths About Foreign Aid*, The Wall Street Journal, Monday, January 20, 2014.
- [3] Hryniewicz J., *Uchodźcy w Polsce. Teoria a rzeczywistość*, Toruń 2005.
- [4] *Protokół dotyczący statusu uchodźców*, sporządzony w Nowym Jorku 31 stycznia 1967 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 517, www.refugee.pl/cms/site.files/File/protokol_nowojorski.pdf).
- [5] Skrabacz A., Wstęp, [w] *Ochrona ludności w czasie pokoju oraz w okresie kryzysu i wojny*. Konferencja z okazji 61. rocznicy podpisania Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. o ochronie ofiar wojny, pod red. A. Skrabacz, Warszawa 2010.
- [6] *Syria's refugees. Drowning in the flood*, The Economist February 2end 2013.
- [7] Wojciechowska I., *Uchodźcy*, w: J. Symonides (red.), *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Bilans i perspektywy*, Warszawa 2006.
- [8] Würger T., *Der Bürgermeister*, "Der Spiegel" nr 26/2013.
- [9] www.actalliance.org.
- [10] www.adra.org.
- [11] www.africaunion.org/Official_documents/Treaties_%20Conventions_%20Protocols/Refugee_Convention.pdf.
- [12] www.crs.org.
- [13] www.cwsglobal.org.
- [14] www.gov.uk/government/organisations/department-for-international-development.
- [15] www.ec.europa.eu/echo/about/index_en.htm.
- [16] www.icmc.net.
- [17] www.isdb.org.
- [18] www.islamicc.org.
- [19] www.islamic-relief.com.

- [20] www.jrs.net.
- [21] www.kirkonulkomanuapu.fi.
- [22] www.lutheranworld.org.
- [23] www.muslimaid.org.
- [24] www.oic-un.org/about_oic.asp.
- [25] www.secours-islamique.org.
- [26] www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/przyszly-rok-to-kolejne-miliony-uchodzcow-z-syrii-turcja-buduje-mur,360846.html.
- [27] www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10005462.
- [28] www.wfp.org.